

Η Αλβανία προς πώληση και αγορά

Όταν ο γαμπρός του Ντόναλντ Τραμπ, Τζάρεντ Κούσνερ, σφράγισε μια επένδυση 1,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την «ανάπτυξη του Σαζάν, του μεγαλύτερου νησιού της Αλβανίας, σε ένα πολυτελές θέρετρο, μοίρασε ψηφιακές μακέτες του φυσικού καταφυγίου του νησιού που μεταμορφώθηκε από σειρές διαμερισμάτων με γυάλινη πρόσοψη και πισίνες υπερχειλίσης. Οι εικόνες θυμίζουν το όραμα του Τραμπ για μια «Ριβιέρα της Γάζας», προβάλλοντας ένα πολυτελές θέρετρο χτισμένο στη γη που άφησαν πίσω τους 80.000 νεκροί και 2.000.000 εκτοπισμένοι ή απελαθέντες Παλαιστίνιοι. Ωστόσο, τα δύο έργα συνδέονται με κάτι περισσότερο από παρόμοια άγευστα οράματα πολυτέλειας. Η Affinity Partners, το επενδυτικό όχημα μέσω του οποίου ο Κούσνερ αγοράζει το Σαζάν, δημιουργήθηκε για να χρησιμοποιήσει χρήματα της Σαουδικής Αραβίας προκειμένου να υλοποιήσει επενδύσεις μεταξύ του Ισραήλ και του αραβικού κόσμου. Και η Αλβανία, μια φτωχή ευρωπαϊκή χώρα με μουσουλμανική ταυτότητα και δίψα για δυτική ολοκλήρωση, είναι ένα βασικό κομμάτι του παζλ. Όπως υποδηλώνει το mega-έργο Σαζάν, η αλβανική κυριαρχία και η γεωπολιτική πίστη είναι ολοένα και περισσότερο προς πώληση, και το Ισραήλ είναι το πρώτο στη σειρά πίσω από τον Κούσνερ. Προσφέροντας χώρο όχι μόνο για την ανάπτυξη του Σαζάν, αλλά και για νηπιαγωγεία, κέντρα υγείας και έργα τεχνητής νοημοσύνης που χρηματοδοτούνται από το Ισραήλ, Ιρανούς μαχητές της αντιπολίτευσης που συνδέονται με το Ισραήλ, ακόμη και ένα φιλοισραηλινό μουσουλμανικό μικροκράτος, ο Αλβανός πρωθυπουργός Έντι Ράμα τοποθετεί τη χώρα του ως κρίσιμο φυλάκιο για έναν αναδυόμενο αστερισμό δεξιών λαϊκιστών και απολογητών του Ισραήλ.

Έρχονται με ελικόπτερο

«Φτάνω στο Σάζαν λίγες ώρες αφότου ο Κούσνερ και η σύζυγός του Ιβάνκα Τραμπ κάνουν την τελευταία τους αιφνιδιαστική επίσκεψη. Ήρθαν με μια μεγάλη στρατιωτική συνοδεία και τα σκάφη μας έπρεπε να μείνουν μακριά», λέει ο Άρμπεν, ένας νεαρός ντόπιος που κάθεται στην αποβάθρα του νησιού και βγάζει τα προς το ζην οργανώνοντας εκδρομές με βάρκα από το κοντινό θέρετρο του Αυλώνα. «Δεν μας συμβουλευτήκαν, φυσικά. Μια μέρα ο πρωθυπουργός μας βγήκε στην τηλεόραση και είπε ότι το νησί είχε πουληθεί». Το νησί διαθέσει ένα υποτροπικό κλίμα, κρυστάλλινα νερά, μια πλούσια κάλυψη από φτέρες, και χιλιάδες καταφύγια της εποχής του Ψυχρού Πολέμου, που χρονολογούνται από την εξαιρετικά απομονωμένη κομμουνιστική δικτατορία του Ενβέρ Χότζα.

Σήμερα, μεγάλο μέρος του νησιού παραμένει εκτός πρόσβασης για το κοινό και γεμάτο με πυρομαχικά που δεν έχουν εκραγεί, ενώ ένα μικρό πολεμικό πλοίο του ναυτικού πλέει στο λιμάνι. Το Σαζάν παρέμεινε σε κρατικά χέρια μέχρι την πώλησή του στον Κούσνερ το 2024, με την αλβανική κυβέρνηση να αλλάζει γρήγορα τους νόμους της για να επιτρέψει τη πολυτελή ανάπλαση ακόμη και σε προστατευόμενες περιοχές. «Αν είσαι «στρατηγικός επενδυτής», μπορείς να παραβιάσεις τον νόμο, επειδή η κυβέρνηση μας δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια μαφία», λέει ο Κώστα Τζάχο, από μια τοπική περιβαλλοντική ΜΚΟ, αναφερόμενος σε αυτό το βολικό παραθυράκι. Παράλληλα, η συμφωνία αναφέρει ότι η Affinity Partners του Κούσνερ δεν θα πληρώσει φόρο κατά τη διάρκεια της κατασκευής, ενώ η αλβανική κυβέρνηση θα αναλάβει το κόστος των υποδομών. Το κατασκευαστικό έργο εκτείνεται και στην ηπειρωτική χώρα. Τα πρωί, ο Τζάχο και εγώ οδηγούμε από τον Αυλώνα σε ένα γειτονικό φυσικό καταφύγιο όπου ο Αώος, που φημίζεται ως ο τελευταίος πραγματικά «άγριος» ποταμός της Ευρώπης, εκβάλλει στην Αδριατική. Το Δέλτα έχει μια σουρεαλιστική ομορφιά. Τα φλαμίνγκο κοιμούνται σε αλμυρούς βάλτους καθώς οι πελεκάνοι πετούν από πάνω τους, ενώ προστατευόμενες φώκιες, τσακάλια και χελώνες βρίσκονται επίσης σε αυτό το σπάνιο μη αναπτυγμένο τμήμα της ακτής της Αδριατικής. Ο Τζάχο ξέρει πολύ καλά τα καταφύγια, και επισημαίνει με ακρίβεια 281 αυγά φλαμίνγκο που γεννήθηκαν σε ένα δεδομένο τμήμα του Δέλτα, μαζί με άτομα που εμπλέκονται προσωπικά σε μικρές οικοδομικές παραβάσεις. Αλλά αν και ο Αώος έγινε το πρώτο Εθνικό Πάρκο Άγριου Ποταμού της Ευρώπης μόλις το 2023, η παράλληλη ανάπτυξη του Κούσνερ εδώ θα εξαλείψει τόσο τα αυγά φλαμίνγκο όσο και τις καλύβες στην παραλία. Δωμάτια για περίπου 20.000 έως 30.000 τουρίστες θα καλύπτουν τις λιμνοθάλασσες, παράλληλα με ένα καζίνο σε στιλ Μόντε Κάρλο. Σε κοντινή απόσταση, πλησιάζει η ολοκλήρωση αυτού που ο Ράμα ισχυρίζεται ότι θα είναι το μεγαλύτερο αεροδρόμιο στα Βαλκάνια, το οποίο θα δέχεται 750.000 επισκέπτες ετησίως και θα διαθέτει ακόμη και απευθείας πτήσεις προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο Τζάχο προειδοποιεί ότι η εισερχόμενη εναέρια κυκλοφορία θα διαταράξει την πλούσια πανίδα των πτηνών της περιοχής, αλλά αναγνωρίζει ότι αυτές οι καταγγελίες είναι απίθανο να αποτρέψουν τους επενδυτές: «Ο Κούσνερ και ο Τραμπ έρχονται με ελικόπτερο και φεύγουν ξανά με τον ίδιο τρόπο, επειδή δεν θέλουν να τσακωθούν με τους απλούς ανθρώπους», λέει.

Τουριστική έκρηξη, για ποιον;

Ο τουρισμός είναι, όπως είναι κατανοητό, μεγάλη επιχείρηση στη μετακομμουνιστική Αλβανία, η οποία προσέλκυσε σχεδόν 12.000.000 επισκέπτες το 2024, τέσσερις φορές τον εγχώριο πληθυσμό της. Οι επενδύσεις της διασποράς έχουν επανέλθει, αφήνοντας την κάποτε παρθένα Αλβανική Ριβιέρα να κατακλύζεται από ημιτελή ξενοδοχειακά έργα και ιδιωτικοποιημένα beach bar. Σίγουρα υπάρχουν χρήματα που πρέπει να βγουν, αν και η διαφθορά και το ξέπλυμα χρήματος παραμένουν αχαλίνωτα και το κόστος ζωής είναι ολοένα και πιο αυξανόμενο. Αυτή η κατάσταση αφήνει τους περισσότερους ντόπιους να εξαρτώνται από κάποιο συνδυασμό εμβασμάτων συγγενών στο εξωτερικό και την

τουριστική καλοκαιρινή περίοδο. Για τον Τσάχο, «τα τελευταία δέκα χρόνια η Αλβανία άλλαξε εντελώς, αλλά άλλαξε περισσότερο από την άποψη του τιμμέντου, παρά με έναν θετικό τρόπο». Κάποιοι ντόπιοι αναμφίβολα θα επωφεληθούν από την επένδυση του Κούσνερ. Ο καπετάνιος του σκάφους και ξεναγός Αρμπέρ, ο οποίος λέει ότι έχει συνοδεύσει εκπροσώπους από τον επενδυτικό οργανισμό του Κούσνερ στο Σαζάν, επαναλαμβάνει τον ίδιο ισχυρισμό αλλά με θετικό τρόπο. «Σε σύγκριση με πριν από δέκα χρόνια, η χώρα μας είναι ήδη αγνώριστη», λέει, πίνοντας έναν καφέ έξω από ένα μοναστήρι του νησιού εντός της προτεινόμενης ζώνης ανάπτυξης. «Τώρα ο Ράμα το πάει στο επόμενο επίπεδο. Αυτή η περιοχή ήταν άδεια, και τώρα έρχεται μια μεγάλη επένδυση εδώ». Τα βαλτώδη χωριά Μέσα στο Δέλτα του Αώου, όπου τα κοτόπουλα εξακολουθούν να τρέχουν στους δρόμους ακόμη και όταν ο πύργος ελέγχου του αεροδρομίου υψώνεται από πάνω, απέχουν πολύ από το όραμα του Κούσνερ. Ο Τζάχο υποστηρίζει ότι η κυβέρνηση σκόπιμα στόχευσε την περιοχή για ανάπτυξη παρά την επίσημη προστασία της, γνωρίζοντας ότι οι φτωχοί, ηλικιωμένοι ντόπιοι θα ήταν απίθανο να αντιταχθούν στο σχέδιο: «Η κυβέρνηση παραμέλησε αυτά τα χωριά για χρόνια, τα άφησε χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα και νερό. Έτσι, οι ντόπιοι πούλησαν τη γη τους για 15 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, ενώ πίστευαν ότι θα μπορούσαν να δημιουργήσουν χώρους στάθμευσης και ούτω καθεξής. Αλλά τώρα η γη είναι αποκλεισμένη και θα πρέπει να φύγουν». Ένας ηλικιωμένος βοσκός σε γειτονικό χωριό πίστευε λανθασμένα ότι θα μπορούσε να βόσκει το κοπάδι του στον διάδρομο προσγείωσης-απογείωσης του αεροδρομίου, αλλά τώρα τον διώχνουν. Από την πλευρά του, ο Τζάχο λέει ότι η ΜΚΟ του δεν αντιτίθεται στην ανάπτυξη και την ανθρώπινη παρουσία μέσα στο Δέλτα αυτό καθαυτό: «Ο πατέρας μου ήταν ψαράς εδώ για 35 χρόνια μέχρι που έγινε προστατευόμενη περιοχή, την προστάτευσαν οι ίδιοι από τις πυρκαγιές και από τη διάβρωση του εδάφους». Πιστεύει όμως ότι η ανάπτυξη θα αφορά τα κλειστά θέρετρα οργανωμένων διακοπών, παρέχοντας περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης, ενώ παράλληλα θα ανεβάζουν τις τιμές σε ολοένα και πιο δυσβάστακτα επίπεδα και θα καταστρέφουν ανεπανόρθωτα τους εύθραυστους φυσικούς πόρους που αποτελούν την απόλυτη πηγή όλου του τουριστικού ενδιαφέροντος.

Προτίμηση, και πέρα από αυτήν

Τα ήσυχχα χωριά και οι τοποθεσίες πουλιών του Δέλτα του Αώου μοιάζουν με έναν κόσμο μακριά από τη φρίκη της Λωρίδας της Γάζας. Ωστόσο, αυτή η εξέλιξη ταιριάζει επίσης στο όραμα του Τραμπ για τη στρατηγική περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, από τον Αιλώνα σε εκατοντάδες μίλια ωκεανού μέχρι την πόλη της Γάζας. Ήταν ο Κούσνερ που πρώτος πρότεινε την απίθανη ιδέα της ανάπτυξης της «πολύτιμης παραθαλάσσιας περιουσίας» μιας εθνοκαθαρισμένης Γάζας, μετά την απέλαση των επιζώντων κατοίκων της. Η Affinity Partners, η οποία έχει λάβει δισεκατομμύρια από τους Σαουδάραβες, το Κατάρ και το Άμπου Ντάμπι, και ήδη επενδύει μαζικά στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη, μπορεί έτσι να αντιμετωπίσει το Σαζάν ως μια πορεία για τα σχέδιά της σε μια Γάζα που θα διοικείται από το Ισραήλ μετά τη γενοκτονία. Ο ισραηλινός Τύπος μάλιστα φημολογούσε πρόσφατα

ότι 10.000 κάτοικοι της Γάζας θα μετεγκατασταθούν στην Αλβανία. Ενώ ο Ράμα αρνήθηκε αυτή τη φήμη, έχει σταθερά εδραιώσει τη χώρα του ως έναν κρίσιμο σύμμαχο του Ισραήλ στον γενικά εχθρικό μουσουλμανικό κόσμο, απορρίπτοντας τον χαρακτηρισμό του Ισραήλ ως «μικρού Σατανά» από το καθεστώς Χότζα, όπως το Ιράν, ενώ παράλληλα εκμεταλλεύεται την περήφανη κληρονομιά της Αλβανίας για την προστασία των Εβραίων προσφύγων κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος. «Η Αλβανία παραδοσιακά υποστήριζε αδιαμφισβήτητα την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ σε διάφορες κυβερνήσεις», λέει ο Άλφρεντ Μπούσι, ακτιβιστής του αριστερού **Lëvizja Bashkë (Κίνημα Μαζί)**, επισημαίνοντας την άρνηση της κυβέρνησης να ψηφίσει για κατάπαυση του πυρός στη Γάζα στον ΟΗΕ ως «κηλίδα ντροπής για τη χώρα». Ως ευχαριστία για αυτή τη σταθερή υποστήριξη, ο Ράμα πήρε πρόσφατα το κορυφαίο πολιτικό βραβείο του Ισραήλ. Ο αρχιραβίνος της Αλβανίας, Γιόελ Κάπλαν, είναι αξιωματικός των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων, ο οποίος έχει θεαθεί να οδηγεί στρατεύματα σε προσευχή, γιορτάζοντας την καταστροφή της Γάζας. Ενώ άλλα λιμάνια έχουν αρνηθεί να χειριστούν ισραηλινό στρατιωτικό υλικό, οι αλβανικές ακτές παρέμειναν ανοιχτές για τις ισραηλινές επιχειρήσεις. Αυτή η μικρή χώρα είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος προμηθευτής πετρελαίου θέρμανσης στο Ισραήλ. Οι δύο χώρες έχουν επίσης εμβαθύνει τους δεσμούς τους στον τομέα της κυβερνοασφάλειας και των εξαγωγών άμυνας. Έργα όπως η επένδυση της ισραηλινής πρεσβείας σε ένα τοπικό νηπιαγωγείο. ή η Εβδομάδα πολιτισμού του Ισραήλ στα Τίρανα, χρησιμεύουν περαιτέρω για να ξεπλύνουν την ισραηλινή γενοκτονία στη Γάζα. Νέες απευθείας πτήσεις μεταξύ Τιράνων και Τελ Αβίβ, καθώς και δύο νέα μουσεία που γιορτάζουν την εβραϊκή κληρονομιά της Αλβανίας, προβλέπεται να αυξήσουν περισσότερο τους τουριστικούς δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών. «Όταν το Ισραήλ εμπλέκεται σε ένα νηπιαγωγείο, σε ένα νοσοκομείο, σε έργα άμυνας και τεχνητής νοημοσύνης, τότε αυτό με ανησυχεί βαθιά ως Αλβανίδα», λέει η ακτιβίστρια Φιοράλμπα Ντούμα, η οποία έχει αγωνιστεί κατά της ισραηλινής επιρροής στην Αλβανία. «Είναι μια επικίνδυνη πολιτική συγκάλυψη».

Η σχέση λατρείας και το φιλοϊσραηλινό μικροκράτος

Μια ιδιαίτερα εντυπωσιακή πτυχή αυτής της συνεργασίας είναι η προσφορά αλβανικού εδάφους από τον Ράμα ως δυτικός σταθμός κατά του Ιράν. Την τελευταία δεκαετία η Αλβανία έχει φιλοξενήσει αρκετές χιλιάδες μέλη της Λαϊκής Οργάνωσης Μουτζαχεντίν του Ιράν (MEK), μιας περίεργης αντιπολιτευτικής ομάδας που έχει περάσει δεκαετίες στην εξορία, και γίνεται ολοένα και πιο ανίσχυρη, παρανοϊκή και απομονωμένη από την πραγματικότητα του σύγχρονου Ιράν. Από το 2013 έως το 2016, οι ΗΠΑ μετέφεραν μέλη της MEK από μια κλειστή περιοχή στο Ιράκ σε μία άλλη στις αλβανικές ακτές, όπου τα επισκέπτονται σποραδικά ανώτερα στελέχη ασφαλείας και πολιτικές προσωπικότητες των ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένων αρκετών γύρω από την κυβέρνηση Τραμπ, οι οποίοι συνεχίζουν να προετοιμάζουν την ομάδα αυτή για στρατιωτική δράση στο Ιράν. Να σημειωθεί, ότι το 2022, η Αλβανία απέλασε ολόκληρη την ιρανική πρεσβεία, αφού η τελευταία φέρεται να εξαπέλυσε

πολλαπλές κυβερνοεπιθέσεις εναντίον της. Μη αρκούμενος σε αυτή την αξιοσημείωτη χειρονομία καλής θέλησης, το 2024 ο Ράμα ξεπέρασε τον εαυτό του υποσχόμενος να ιδρύσει ένα ανεξάρτητο, φιλοισραηλινό μουσουλμανικό μικροκράτος. Το αρχαίο μουσουλμανικό θρησκευτικό τάγμα των Μπεκτασήδων βασίζεται τόσο στις σουνιτικές όσο και στις σιιτικές παραδόσεις, έχει 2.000.000 συγκεντρωμένους στην Τουρκία και έχει την έδρα του στην Αλβανία. Με την υποστήριξη των ΗΠΑ, οι ηγέτες των Μπεκτασήδων έχουν απομακρυνθεί από μια προηγούμενη σχέση με την Τεχεράνη και έχουν πλησιάσει όλο και περισσότερο στην ισραηλινή σφαίρα επιρροής. Ακολούθησαν αμοιβαίες επισκέψεις, ανταλλαγές βραβείων, δηλώσεις Μπεκτασήδων για την υποστήριξη του Ισραήλ και συζητήσεις για κοινά οικονομικά έργα, όλα αυτά με αποκορύφωμα την υποδοχή της μουσουλμανικής ομάδας από τον Ισραηλινό πρόεδρο Ισαάκ Χέρτζογκ ως καλεσμένο τους στο αποκορύφωμα της γενοκτονίας. Ως ανταμοιβή, ο Ράμα διακήρυξε μονομερώς την απίθανη δημιουργία αυτού που θα ήταν το μικρότερο κράτος στον κόσμο, με πρότυπο την Πόλη του Βατικανού και φυσική έδρα την έδρα των Μπεκτασήδων στα Τίρανα. «Η δημιουργία κράτους είναι πολύ προβληματική στο διεθνές δίκαιο», λέει ένας Αλβανός ακτιβιστής, ο Ντούμα. «Φανταστείτε απλώς, Ισραηλινοί στρατιώτες που καταζητούνται για εγκλήματα γενοκτονίας θα μπορούσαν να ταξιδέψουν εκεί και να είναι ασφαλείς από την έκδοση». Όποιο και αν είναι το τελικό αποτέλεσμα, το Τελ Αβίβ θα συνεχίσει να επωφελείται, καθώς οι ηγέτες των Μπεκτασήδων αρνούνται πεισματικά να καταδικάσουν τη γενοκτονία στη Γάζα και κάνουν συνεχείς εμφανίσεις δίπλα στον Καπλάν, τον Αλβανό ραβίνο και μαζορέτα των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων.

Κυριαρχία προς πώληση

Είτε πρόκειται για το κράτος των Μπεκτασήδων, είτε για την περιοχή των ΜΕΚ, είτε για το νησί Σαζάν, η αλβανική κυριαρχία και το έδαφος της χώρας είναι προς αρπαγή. Ο Ράμα πρόσφατα κέρδισε για τέταρτη συνεχόμενη εκλογική αναμέτρηση, αγνοώντας τις κατηγορίες της αντιπολίτευσης για μανιπουλάρισμα των εκλογών, βασιζόμενος σε μεγαλεπήβολες υποσχέσεις για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση έως το 2030 και περαιτέρω ενσωμάτωση με τη Δύση. Πρακτικά μιλώντας, αυτό σημαίνει την προώθηση στενών σχέσεων με τον Τραμπ και τον Νετανιάχου, αλλά και με προσωπικότητες όπως η Μελόνι, η οποία μεσολάβησε για μια αμφιλεγόμενη συμφωνία 653.000.000 δολαρίων για τη δημιουργία υπεράκτιων κέντρων κράτησης μεταναστών σε αλβανικό έδαφος. Παρόμοιες συμφωνίες βρίσκονται σε εξέλιξη σε όλη την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Affinity Partners του Κούσνερ συμμετέχει ταυτόχρονα σε ένα εξίσου αμφιλεγόμενο έργο για τη μετατροπή ενός χώρου στο κέντρο του Βελιγραδίου, ο οποίος σήμερα περιλαμβάνει ένα μνημείο για τα θύματα των βομβαρδισμών του ΝΑΤΟ κατά της Γιουγκοσλαβίας, σε ένα ακόμη πολυτελές αναπτυξιακό έργο αξίας 500.000.000 εκατομμυρίων δολαρίων. Σε όλα τα Βαλκάνια, η δυτική «ολοκλήρωση» που προσφέρεται αποτελεί ένα πλέγμα επιχειρηματικών συμφερόντων που συνδέουν τους ισχυρούς ηγέτες της περιοχής με τους παγκόσμιους δεξιούς λαϊκιστές ηγέτες, καθώς

επωφελούνται από αφορολόγητες επενδυτικές ευκαιρίες ή αγοράζουν γεωπολιτική επιρροή σε χαμηλή τιμή. Για τις ΗΠΑ και τις ευρωπαϊκές δυνάμεις, «αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία από την ύπαρξη ενός δημοκρατικού κράτους που διέπεται από το κράτος δικαίου είναι μια υποτακτική αλβανική κυβέρνηση πρόθυμη να υπηρετήσει τα πολιτικά και οικονομικά τους συμφέροντα», λέει ο Μπούσι. Όταν ο Ισραηλινός πρόεδρος Χέρτζογκ απένειμε στον Ράμα το κορυφαίο πολιτικό βραβείο του Ισραήλ, ισχυρίστηκε ότι η ακλόνητη υποστήριξη του Ράμα ενσαρκώνει την αλβανική αξία της «μπέσας», ενός κώδικα τιμής που δίνει έμφαση στην αφοσίωση και τη φιλοξενία προς τους ξένους. Κανείς από τους δύο δεν σκέφτηκε ούτε στιγμή τους Παλαιστίνιους που εκδιώχθηκαν από τα σπίτια τους εκείνη τη στιγμή.

Ο Matt Bromfield είναι ανεξάρτητος δημοσιογράφος, συγγραφέας και διδακτορικός ερευνητής με έδρα το Συριακό Κουρδιστάν

Το κείμενο αρχικά δημοσιεύτηκε στο αμερικανικό *Jacobin* και μπορείτε να βρείτε την αρχική του εκδοχή [εδώ](#)

Η μετάφραση από τα αγγλικά έγινε από τον Δημήτρη Γκιβίση.